

ГЛАВА 5 МЕРКИ, ЧИЕТО ИЗПЪЛНЕНИЕ ЩЕ ПРОДЪЛЖИ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ПЕРИОД

5.1 МЕРКИ ЗА ТРУДОВИТЕ РЕСУРСИ

Тъй като човешките ресурси са един от най-значителните активи на жп фирма, развитието на способностите на служителите е изключително важно за повишаване на конкурентоспособността чрез различни способности. От друга страна, с цел постигане на по-висока производителност количеството на персонала трябва да се намали.

5.1.1 Производителност и брой на служителите

Както се споменава в различни доклади, изготвени от международни консултанти, екипът също споделя мнението, че персоналет на фирмата е твърде висок по международните стандарти, което води до намаляване на производителността. Положението все още не е променено след положените няколко годишни усилия за преустройство на фирмата съобразно ППЖ и други предложения.

Екипът предлага фирмата да продължи да полага усилия за намаляване на персонала и след определения в ППЖ и ПОЖ краен срок -- 1998 година, макар и не чрез агресивни мерки. Намаляването на персонала ще е от голямо значение особено когато засилената конкуренция стане реалност с въвеждането на свободен достъп и изграждането на националната пътна мрежа. От друга страна, екипът е определил годишни норми за съкращения в рамките на естественото намаляване с минимална замяна на пенсиониращите се.

Екипът предвижда, че намаляването на персонала до 2020 година ще има голямо значение за подобряване на финансовото състояние на фирмата, тъй като чрез споменатите мерки, броят на служащите ще може да се намали до 23 000 към 2020 година. Ако се постигне подобно измерение, нивото на производителността ще се увеличи значително и международната класация на страната ще се издигне на по-горно място от сегашното ѝ място между най-долното място и средата.

5.1.2 Категории служители и система на заплащане

На фирмата се препоръчва да промени съществуващата кадрова политика. В момента във фирмата съществуват твърде много категории служители и разликите в рамките на една и съща категория са много малки. Това на практика означава липса на система за оценяване на служащите, и че системата не служи за стимулирането им. Тази остаряла кадрова система не спомага за модернизирание на организацията на железниците при новата пазарна икономическа система, при която фирмата е длъжна да осигурява едновременно по-голяма производителност и по-добро обслужване. Тъй като новата икономическа система изисква по-малък брой служители да изпълняват повече задължения, системата на заплащане трябва да бъде така изградена, че да мотивира служителите въз основа на по-точна и по-сериозна система за тяхното оценяване.

5.1.3 Система за професионално обучение

При новата обстановка, фирмата трябва да изгради система за професионално обучение на персонала. Това е от голямо значение за жп дейност, тъй като човешките ресурси представляват един от най-важните елементи на обслужването.

5.2. МАРКЕТИНГ

Друг важен фактор за да може фирмата да изпълнява дейността си по истински търговски начин е нивото на извършване на маркетинг. Това особено се отнася за товарния транспорт, който дълго време имаше истински монопол при превозването на насипни товари и продукти, които се произвеждаха и консумираха главно от държавните предприятия, с дългосрочни договори. При централно планираната икономика тази система на изкуствено разпределяне на транспорта действаше доста добре и на фирмата не беше необходимо да се грижи за привличане на клиенти.

Сега обаче фирмата трябва да изгради наново стратегията си по отношение на товарните превози, тъй като подобна система на разпределяне няма да може да оцелее и съществуващото повишено таксуване с цел косвено субсидиране на пътническия транспорт все повече ще застрашава ценовата конкурентоспособност на товарния транспорт. При първото появяване на конкурент, който не трябва да споделя финансовото бреме на пътническия транспорт, много вероятно е тарифите

на компанията да се окажат твърде високи.

Още един фактор, който трябва да се вземе под внимание е, че в предстоящия модел на индустриализация водеща роля ще имат монтажните индустрии, а не съществуващите тежка и химическа промишленост. Затова насипните превози ще бъдат заместени от друг транспортен метод, чрез който да се извършва по-ефективно транспортът на различни части и стоки. Екипът счита, че тези изисквания ще бъдат задоволени чрез изграждане на система за безконфликтен комбиниран транспорт, какъвто още не е развит в страната.

В новата транспортна епоха товарният бизнес трябва да контактува с повече по-малки клиенти, които имат различни изисквания към транспортните начини. Въз основа на тези контакти, операторите на товарни превози трябва да изградят гъвкав подход за привличане на потенциални клиенти. Стратегията за насърчаване на клиентите може да включва по-либерална ценова политика.

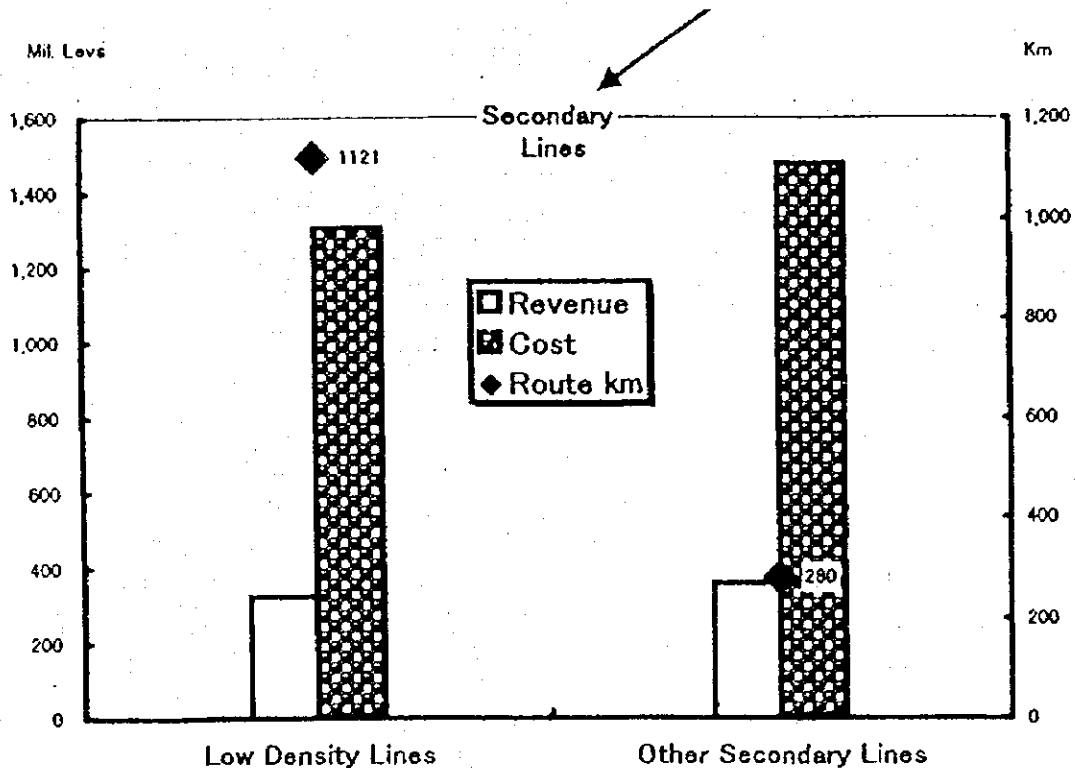
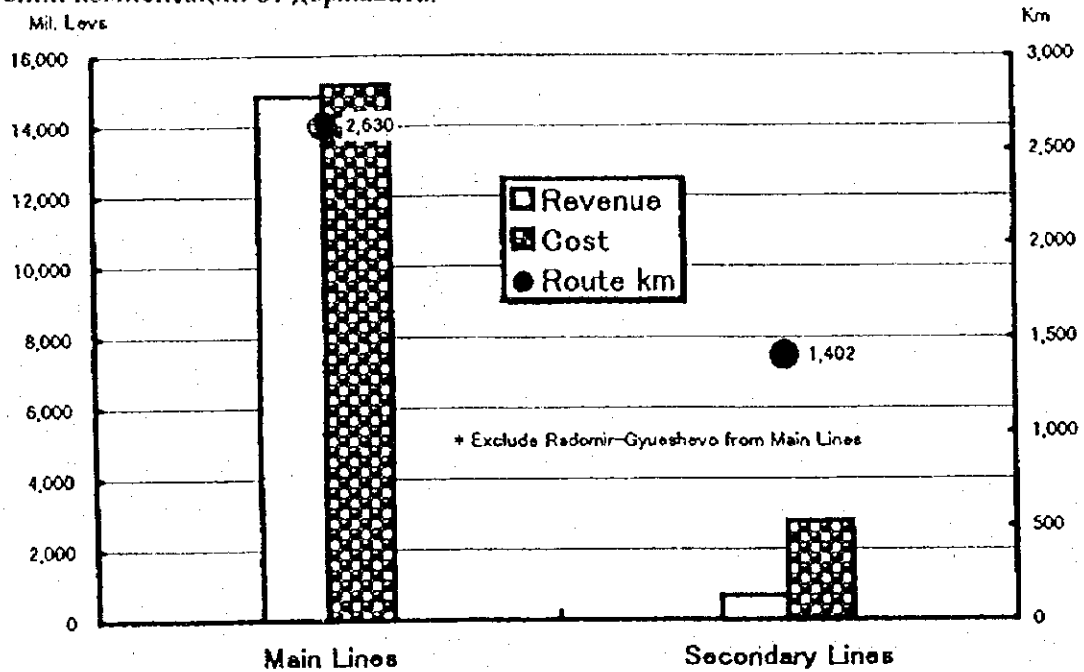
5.3 ЛИНИИ С НИСКА ИНТЕНЗИВНОСТ НА ТРАФИКА

Както беше споменато по-горе, екипът счита, че предстоящата индустриализация и съпътстващото икономическо развитие ще доведе до по-силна урбанизация в сравнение с преди. Съчетанието на тази тенденция с абсолютното намаление на населението ще доведе до по-интензивен междуградски пътнически транспорт и много по-нисък трафик на по-малко използваните сега линии. Затова, когато започне индустриализацията, се очаква по-нататъшно влошаване на финансовото състояние на тези линии.

Екипът счита, че необходимостта от редовна експлоатация на повечето от тези линии непрекъснато ще намалява. Ясно е, че разглеждането на линиите е много сложно и проблемът не може да се реши за един ден, тъй като в повечето случаи те са построени на основание на различни закони. Възвръщаемостта на разходите за тези линии обаче вече е около 25%, т.е. това е неоправдано от търговска гледна точка ниво. Очаква се че в бъдеще тези линии ще носят по-малко доходи и експлоатацията на пътнически превози по тях изглежда като прехосване на важни производствени ресурси.

Екипът предлага намаляване на движението на влакове по тези линии с ниска

интензивност на трафика в краткосрочен и средносрочен план, но в дългосрочна перспектива трябва да се постигне съгласие или за пълното им закриване или за пълни компенсации от държавата.

Фиг. 4.3.2-1 Позициониране на вторичните линии и линиите с ниска интензивност на трафик (Повторение на Фиг.7.6-1 в т.II)

ГЛАВА 6 ФИНАНСОВИ ПРОГНОЗИ

Ясно е, че фирмата не може да оцелее, ако не вземе под внимание факторите за увеличаване на разходите в близко бъдеще. Само инвестиционният проект по ИПЖ се очаква да създаде напрежение с увеличаване на разходите от около 44 млрд. лв. за амортизационни отчисления и повече от 10 млрд. лв. за лихви. Някои други разходи също ще трябва да се увеличат поради строителна и инвестиционна дейност.

От друга страна, годишният оборот на компанията ще остане около 300 млрд. лв. и ако не се предприемат мерки, единствено дефицитът ще нараства бързо. Освен това, фирмата ще изпитва недостиг на парични средства в близко бъдеще, когато дойде време за планираното изплащане на миналите дългове към Държавния застрахователен институт (за прекратено внасяне на социално-осигурителни вноски) и получените от международни финансови институции заеми. В резултат на това ще се получи по-нататъшно увеличаване на външните дългове, ако бъдат отпуснати заеми, и накрая сметката на акционерите ще изпадне в дефицит, т.е. за фирмата ще стане невъзможно да получава нови заеми от финансовите институции.

Ето защо екипът изготви финансовата прогноза въз основа на мерки за финансово подобрене. Приема се постоянен обменен курс на валутата от 1700 лв./щ.д., а прогнозираните резултати са представени в левове. Приема се, че инвестициите по ИПЖ ще се извършат както е запланувано, а графикът за изплащане ще се изпълнява наред с финансовия план, който компанията е приела. Освен това за база се взема, че основният лихвен процент ще е 7,5%, а наказателната лихва ще се равнява на основния лихвен процент плюс 10%.

Специалист от екипа представя ценова прогноза, в която се предлага незабавно рязко повишаване на товарните тарифи и впоследствие постепенни годишни увеличения в реални измерения. По отношение на пътническите такси се предлага внимателно изграждане на ценовата политика в предстоящите години, с годишно повишаване от няколко процента. Когато настъпи подходящият момент, ще стане възможно прилагане на по-агресивна тарифна политика. Екипът препоръчва годишно увеличение от 10% за три последователни години от 2003 до 2005. Постепенното повишаване се предлага за да се избегне значително намаляване на конкурентноспособността. Експерт от екипа изработи прогноза на търсенето, която е съобразена с икономическата обстановка и предложения за цените. Прогнозата за

търсенето е съобразена и със засилването на конкуренцията след 2015 година.

Финансова прогноза БДЖ като обединена компания

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Нетни продажби	257700	313700	317200	320800	324700	328600	337000	346200	356400	376400	392800	410500
(пътн. транспорт)	39800	49300	51700	54200	56800	59600	66700	74700	83700	81200	79900	75600
(тов. транспорт)	183000	234900	236000	237100	238200	239300	240500	241600	242700	264900	283500	303300
Субсидии	35000	43000	43000	43000	43800	44500	45300	46100	47000	43300	44900	46500
(пътн. транспорт)	25000	25000	25000	25000	25900	26500	27300	26100	29000	30400	32000	33600
(инфраструктура)	10000	18000	18000	18000	18000	18000	18000	18000	18000	12900	12900	12900
Общи доходи	322900	401700	395200	388800	388800	398200	407300	428400	439400	462200	487700	516100
Експл. разходи	322200	397800	401200	392300	391300	391900	389200	393000	392000	410700	429900	461800
(разходи за труд)	145800	157600	148000	146100	144100	142200	140000	138300	136300	135500	134600	133700
(амортизационни)	2300	26000	46000	46000	46000	47500	49000	50400	51800	53100	55500	55900
(горива, електр.)	74600	73300	76700	76700	77700	78700	79700	80700	80400	80200	79700	79400
Експл. Печалба	700	3900	-6000	-3500	-2500	6300	18100	35400	47400	51500	57800	54300
Финансови разходи	1100	9700	17300	19900	20500	21400	22300	22700	22000	20600	20500	22200
Брутна печалба	-400	-5800	-2330	-2340	-23000	-1510	-4200	12700	25400	30900	37300	34100

Финансова прогноза БДЖ като обединена компания

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Нетни продажби	429700	450500	448700	446900	445200	443600	442000	432500	423200	414300	405600	397200
(пътн. транспорт)	74400	72200	73700	75200	76700	78200	79800	80100	80500	80900	81300	81700
(тов. транспорт)	324500	347300	343800	340400	336900	333600	330200	320300	310700	301400	292400	283600
Субсидии	48100	49900	74000	76000	78000	80200	82400	84800	87200	89900	92600	95500
(пътн. транспорт)	35200	37000	38800	40800	42800	45000	47200	49600	52000	54700	57400	60300
(инфраструктура)	12900	12900	35200	35200	35200	35200	35200	35200	35200	35200	35200	35200
Общи доходи	547600	582600	619700	637400	658300	683100	712500	667700	630900	604100	598200	592700
Експл. разходи	493600	531400	574100	623100	680300	746900	823400	723300	643500	571800	568300	564600
(разходи за труд)	132100	132000	130600	129300	127900	126600	125200	122500	119800	117100	114300	111600
(амортизационни)	64200	68200	72100	75400	79000	82500	84900	87700	91000	94100	95300	96000
(горива, електр.)	79200	78800	78800	78800	78800	78800	78800	76900	74900	73100	71200	69500
Експл. Печалба	54000	51200	45600	14300	-22000	-63800	-11090	-55600	-12600	32300	29900	28100
Финансови разходи	19800	19500	19700	20300	19400	24300	36800	51700	67200	78300	86000	95300
Брутна печалба	34200	31700	25900	-6000	-41400	-88100	-14770	-10730	-79800	-46000	-56100	-67200

Финансова прогноза												
(пътнически транспорт)												
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Нетни продажби	39 800	49 300	51 700	54 200	56 800	59 600	66 700	74 700	83 700	81 300	78 900	76 600
Субсидии	25 000	25 000	25 000	25 000	25 800	26 500	27 300	28 100	29 000	30 400	33 000	33 600
Общи приходи	67 400	77 300	79 700	82 200	85 600	89 100	97 000	105 900	115 700	114 700	113 900	113 000
Експл. разходи	98 400	118 500	118 600	117 100	117 400	118 700	123 100	123 900	124 000	123 100	122 900	122 600
(Разходи за труд)	45 400	48 900	45 900	45 300	44 700	44 100	43 400	42 800	41 400	41 200	40 900	40 600
(Амортизационни)	500	5 300	9 400	9 400	9 400	10 400	11 400	12 300	13 200	14 000	15 500	16 900
(Гориво, електр.)	23 700	27 200	27 700	28 200	28 700	29 300	29 800	30 300	30 900	29 400	28 000	26 600
(Други)	29 200	37 100	35 600	34 200	34 600	34 900	33 500	33 500	33 500	33 500	33 500	33 500
(Такса за достъп)	0	0	0	0	0	0	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Оперативна печалба	-31 000	-41 200	-38 900	-34 900	-31 800	-29 600	-26 100	-18 000	-8 300	-8 400	-9 000	-9 600
Финансови разходи	1 600	4 300	7 700	8 800	9 100	9 500	9 800	10 000	9 700	9 100	8 600	8 700
Бруто печалба	-32 600	-45 500	-46 600	-43 700	-40 900	-39 100	-35 900	-28 000	-18 000	-17 500	-17 600	-18 300
(Товарен транспорт)												
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Нетни продажби	188 000	234 900	236 000	237 100	238 200	239 300	240 500	241 600	242 700	264 900	283 500	303 300
Субсидии	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Общи приходи	191 900	238 800	239 900	241 000	242 100	243 200	244 400	245 500	246 600	268 800	287 400	307 200
Експл. разходи	113 300	135 600	137 500	134 800	133 500	132 200	156 100	154 900	153 700	159 700	166 000	172 900
(Разходи за труд)	49 200	54 300	53 600	52 900	52 200	51 500	50 900	50 200	49 600	49 300	49 000	48 700
(Амортизационни)	600	6 300	11 100	11 100	11 100	11 100	11 100	11 100	11 100	11 100	11 500	11 900
(Гориво, електр.)	34 600	38 400	37 800	37 300	36 700	36 100	35 600	35 100	34 500	37 000	39 600	42 300
(Други)	28 900	36 600	35 000	33 500	33 500	33 500	33 500	33 500	33 500	33 500	40 900	45 000
(Такса за достъп)							25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Оперативна печалба	78 600	103 200	102 400	106 200	108 600	111 000	88 300	90 600	92 900	109 100	121 400	134 300
Финансови разходи	4 600	4 600	8 000	9 100	9 400	9 800	10 300	10 400	10 100	9 400	9 000	9 100
Бруто печалба	74 000	98 600	94 400	97 100	99 200	101 200	78 000	80 200	82 800	99 700	112 400	125 200
(Инфраструктура)												
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Такса за достъп	0	0	0	0	0	0	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Субсидии	10 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	12 900	12 900	12 900
Общи приходи	10 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	48 000	48 000	48 000	42 900	42 900	42 900
Експл. разходи	62 400	81 000	86 800	85 500	85 600	85 700	85 800	85 900	86 000	84 300	90 000	96 000
(Разходи за труд)	36 200	34 400	32 300	31 900	31 500	31 100	30 700	30 300	29 900	29 700	29 500	29 400
(Амортизационни)	1 100	12 400	21 900	21 900	21 900	22 400	22 900	23 400	23 900	24 400	24 900	27 500
(Гориво, електр.)	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
(Други)	23 300	32 400	30 800	29 900	30 400	30 400	30 400	30 400	30 400	28 400	33 800	37 300
Оперативна печалба	-52 400	-63 000	-68 800	-67 500	-67 600	-67 700	-37 800	-37 900	-38 000	-41 400	-47 100	-53 100
Финансови разходи	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бруто печалба	-52 400	-63 000	-68 800	-67 500	-67 600	-67 700	-37 800	-37 900	-38 000	-41 400	-47 100	-53 100

Финансова прогноза												
(външечески транспорт)												
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Нетни продажби	74 400	72 200	73 700	75 200	76 700	78 200	79 800	80 100	80 500	80 900	81 300	81 700
Субсидии	35 200	37 000	38 800	40 800	42 800	45 000	47 200	49 600	52 000	54 700	57 400	60 300
Общи приходи	112 600	112 200	115 500	118 900	122 500	126 200	130 000	132 700	135 600	138 500	141 700	144 900
Експл. разходи	122 300	123 300	125 600	127 000	128 400	129 800	132 000	132 300	133 200	133 900	132 600	131 400
(Разходи за труд)	40 100	40 100	39 700	39 300	38 900	38 500	38 100	37 300	36 500	35 700	34 800	34 000
(Амортизационни)	18 300	19 600	20 800	21 100	21 400	21 700	22 800	24 300	26 300	28 200	28 200	28 200
(Гориво, електр.)	25 400	24 100	24 600	25 100	25 600	26 100	26 600	26 200	25 900	25 500	25 100	24 700
(Други)	33 500	34 500	35 500	36 500	37 500	38 500	39 500	39 500	39 500	39 500	39 500	39 500
(Такса за достъп)	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Оперативна печалба	-9 700	-11 100	-10 100	-8 100	-5 900	-3 600	-2 000	400	2 400	4 600	9 100	13 500
Финансови разходи	8 800	9 100	9 400	10 200	11 000	11 400	13 300	14 400	16 800	19 500	22 700	26 300
Бруто печалба	-18 500	-20 200	-19 500	-18 300	-16 900	-15 000	-15 300	-14 000	-14 400	-14 900	-13 600	-12 800
(товарен транспорт)												
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Нетни продажби	324 500	347 300	343 800	340 400	336 900	333 600	330 200	320 300	310 700	301 400	292 400	283 600
Субсидии	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Общи приходи	328 400	347 700	347 700	344 300	340 800	337 500	334 100	324 200	314 600	305 300	296 300	287 500
Експл. разходи	180 300	188 500	190 800	193 400	196 200	198 800	201 800	175 000	173 300	171 600	170 000	168 400
(Разходи за труд)	48 400	48 100	47 600	47 100	46 700	46 200	45 700	44 700	43 800	42 900	42 100	41 200
(Амортизационни)	12 300	12 600	12 900	14 300	14 300	14 900	15 500	16 100	16 700	17 200	17 700	18 200
(Гориво, електр.)	45 300	48 500	48 000	47 500	47 000	46 500	46 100	44 700	43 400	42 100	40 800	39 600
(Други)	49 000	54 300	57 300	59 500	63 200	66 200	69 500	44 500	44 400	44 400	44 400	44 400
(Такса за достъп)	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Оперативна печалба	148 100	159 200	156 900	150 900	144 600	138 700	132 300	149 200	141 300	133 700	126 300	119 100
Финансови разходи	9 200	9 500	9 800	10 600	11 500	11 900	13 900	15 100	17 600	20 400	23 700	27 500
Бруто печалба	138 900	149 700	147 100	140 300	133 100	126 800	118 400	134 100	123 700	113 300	102 600	91 600
(Инфраструктура)												
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Такса за достъп	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Субсидии	12 900	12 900	35 200	35 200	35 200	35 200	35 200	35 200	35 200	35 200	35 200	35 200
Общи приходи	42 900	42 900	65 200	65 200	65 200	65 200	65 200	65 200	65 200	65 200	65 200	65 200
Експл. разходи	102 200	108 800	132 800	135 100	137 400	137 900	138 300	138 400	138 500	138 600	138 200	137 700
(Разходи за труд)	29 200	29 000	28 7000	28 400	28 100	27 900	27 600	27 000	26 400	25 800	25 200	24 700
(Амортизационни)	30 000	32 400	34 800	37 100	39 700	42 300	43 000	43 700	44 400	45 100	45 800	46 000
(Гориво, електр.)	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
(Други)	41 200	45 600	67 500	67 800	67 800	65 900	65 900	65 900	65 900	65 900	65 400	65 200
Оперативна печалба	-59 300	-65 900	-67 600	-69 900	-72 200	-72 700	-73 100	-73 200	-73 300	-73 400	-73 000	-72 500
Финансови разходи	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бруто печалба	-59 300	-65 900	-67 600	-69 900	-72 200	-72 700	-73 100	-73 200	-73 300	-73 400	-73 000	-72 500

Приема се, че ще бъде постигнато споразумение с правителството за изменение на компенсациите за пътнически транспорт в съответствие със степента на реален икономически растеж, а финансовите ангажменти на правителството ще се определят от разходите за поддръжка и инвестиции преди институционалното разделяне, както и пълния размер на разходите (разходите без приходите от такса за достъп) и инвестиции.

Въз основа на тези ценови предложения и прогнозата за търсенето, както и временната финансова прогноза, експертът по трудовите ресурси изработи план за категориите служители и възнагражденията. Предложението се състои от два основни елемента: постоянно съкращаване на персонала в продължение на целия период, и схема за заплащане, при която част от постигнатите благодарение на производителността печалби ще се отразят в заплащането.

Приема се също, че поддръжката и подмяната на инфраструктурата и другите съоръжения ще се изпълнят така, както е предложено от експертите на екипа. Нови инвестиционни проекти се разглеждат през третия етап на плана за подобрене.

6.1 КРАТКОСРОЧНА И СРЕДНОСРОЧНА ПРОГНОЗА

При изпълнение на гореспоменатите мерки обединената жп фирма може да достигне точката на неутрализиране на ниво експлоатация през 2001 година. Поради рязкото увеличение на плащанията на лихви обаче, подобрене на брутно ниво ще стане възможно едва около 2004 година. Очаква се, че постоянните мерки за преустройство, които се предприемат наред с модификации на тарифите и цените на билетите, по-специално незабавни увеличения на тарифите за товарни превози и увеличение на цените на билетите между 2003 и 2005 година, ще допринесат за подобрене на финансовото състояние.

В краткосрочен план обаче не може да се очаква възстановяване на рентабилността поради голямото увеличаване на разходите вследствие инвестиционните проекти по ПШЖ. Освен непрекъснатите усилия за реструктуриране на търговската дейност, компанията трябва да планира внимателно разпределението на паричните средства за периода.

Друг важен фактор е финансовата жизнеспособност на пътническия транспорт.

Възстановяването на финансовото здраве на пътническият транспорт е въпрос от жизненоважно значение за финансовата мощ на обединената компания. Предложението на екипа за провеждане на по-агресивна политика по отношение на таксите за пътнически транспорт е отразено в общото финансово положение след 2003 година. Затова финансовото оздравяване на пътническият транспорт има много важно значение за компанията, ако тя продължи съществуването си като обединена фирма.

Въпреки че се предлага развитие на система за комбиниран безконфликтен транспорт около 2003 година, приема се, че проектът ще се изпълнява съвместно с интересите на чужди фирми под формата на СЕТ (строителство, експлоатация, предаване) и не се предвижда значително увеличение на разходите за изпълнението на този проект.

Приема се, че от 2003 година ще започне въвеждане на свободен достъп и система за заплащането му. През началния етап преди осъществяване на институционното разделяне, системата на практика ще действа като вътрешен трансфер. Освен това таксата ще се изчислява въз основа на SRAC от разходите за инфраструктурата и постоянни такси от 25 млрд. лв. за товарния и 5 млрд. лв. за пътническият транспорт.

6.2 ДЪЛГОСРОЧНА ПРОГНОЗА

В дългосрочен план, ако компанията остане в съществуващата институционална рамка, тя трудно ще оцелее в условията на силна конкуренция. Финансовата прогноза показва, че ще се получи друг обрат в рентабилността поради по-силната конкуренция и увеличаващото се лихвено бреме. Това ще стане дори при осъществяване на мерките за реструктуриране. Съществува теоретична вероятност за спиране на проектите за поддръжка и нови инвестиции с цел възстановяване на финансовата жизнеспособност, но подобни затягащи мерки може да се окажат опасни, тъй като те може да предизвикат намаляване на конкурентноспособността на железниците.

Затова финансовата прогноза сочи необходимостта от извършване на институционното разделяне и ясно определяне на правата и задълженията на всяко търговско предприятие и държавата. В този смисъл много важно е да се приеме принципно, че държавата ще обезпечавя финансово поддръжката и развитието на

инфраструктурата. Предлага се държавата да поеме всички разходи за поддръжката, инвестиции и нови инвестиционни проекти за развитие на инфраструктурата. Ако подобно споразумение бъде постигнато, фирмата за товарни превози ще може да поддържа рентабилността си и може да се очаква, че фирмата за пътнически превози ще възстанови рентабилността си на експлоатационно ниво през 2016 година.

Ако се постигне това, фирмата за товарни превози ще може да използва паричната маса за развитие на търговска дейност като по-нататъшни проекти за комбиниран безконфликтен транспорт и информационна система за движението на товарите. През последния етап фирмата за пътнически транспорт все още може да страда от отрицателните последици. В такъв случай се препоръчва намаляване на финансовото бреме преди институционното разделяне чрез уреждане на изплащането на предишни дългове с изключение на социално осигурителните вноски.

6.3 АНГАЖИМЕНТИТЕ НА ДЪРЖАВАТА

За да се компенсира предишното малко участие необходимо е съществено увеличаване на ангажиментите на държавата. Преобладаващата в момента недостатъчна поддръжка се дължи разбира се преди всичко на финансовите затруднения на железниците, но до известна степен и на недостатъчното участие на държавата.

Трябва да се подчертае, че най-важната стратегия по отношение на железниците за непосредственото бъдеще трябва да включва дейност за поддръжката, която много е изостанала през последните няколко години. В таблицата по-долу са дадени необходимите разходи за поддръжка и инвестиции. Експертите на екипа препоръчват да се започне усилена дейност по поддръжката и подмяната на съоръжения непосредствено след изпълнението на инвестиционните проекти по ППЖ. Това ще даде възможност за значително намаляване на инвестициите след 2011 година. От друга страна, в резултат на стратегическите инвестиции, които ще започнат в началото на последния етап разходите за поддръжка ще се увеличат след 2011 година.

Таблица 6.4.3-1 Разходи за поддръжка на жп инфраструктура

(средно годишно, млн. лв.)

	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2020
Стойност	18,020.0	12,920.0	35,190.0	35,190.0
Дефицит	0.0	56,300.0	71,100.0	73,100.0
Инвестиции	39,551.0	39,551.7	9,121.7	9,121.7
Общо	57,571.7	108,771.7	115,411.7	117,411.0

Таблица 6.4.3-2 Стойност на проекти за развитие на жп инфраструктура

(средно годишно, млн. лв.)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Удвояване	72,420	72,420	72,420	72,420	72,420	72,420	72,420
Надлез (Линия 1)							3,060
Обезопасяване							
Надлези						7,650	7,650
Електрифициране							
Общо	72,420	72,420	72,420	72,420	72,420	80,070	83,130

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Удвояване							
Надлез (Линия 1)	3,060	3,060					
Обезопасяване	1,700	1,700	1,700	1,700	1,700		
Надлези	7,650	7,650	7,650	7,650	7,650	7,650	7,650
Електрифициране	8,500	10,200	14,110	14,110	14,110		
Общо	20,910	22,410	23,460	23,460	23,460	7,650	7,650

	2019	2020
Удвояване		
Надлез (Линия 1)		
Обезопасяване		
Надлези	7,650	8,160
Електрифициране		
Общо	7,650	8,160

Освен разходите за поддръжка, държавата трябва да се ангажира и с финансиране на развитието на жп инфраструктура. Екипът счита, че трябва още много да се направи в това отношение с цел подобряване на качеството на железопътния транспорт. В бъдеще жп трафик ще стане по-голям, което ще наложи той да се осъществява по-ефикасно, особено по главните линии. Затова се препоръчват сравнително по-евтини начини за постигане на тази цел, в т. ч. удвояване на линии, изграждане на надлези и електрификация на някои части на стратегическите линии.

Засилената дейност по поддръжката, която се предвижда за първия етап до 2004 година ще изисква по-голямо участие на държавата, отколкото през 90-те години. Очаква се разходите за поддръжка през този период да бъдат около 57 млрд. лв., докато общите разходи за субсидии за поддръжка на инфраструктурата и капиталови инвестиции през 1997 година възлизаха на 16 млрд. лв. Макар че през този период се очаква възстановяване на икономиката от сегашната криза и известно увеличение на приходите от данъци, държавата може да не разполага с достатъчно възможности да поеме изцяло финансовото бреме за поддържане на качеството на съоръженията на жп инфраструктура. Затова е необходимо въвеждане на такса за достъп до жп инфраструктура на по-ранен етап.

Трябва да се изработят финансови схеми за преразпределяне на част от нововъведената такса за ползване на пътищата към поддръжката и развитието на жп инфраструктура с цел компенсиране на недостатъчното финансово участие на държавата.

ГЛАВА 7 ПЛАНИРАНЕ НА ЖЕЛЕЗОПЪТНИЯ ТРАНСПОРТ

Революцията, която се извършва в железниците за посрещане на изискванията на новата епоха напредва бързо на фона на засиленото развитие на автомобилния транспорт в световен мащаб. БДЖ се намира в разгара на труден период на смяна на системата с оглед създаване предимства на железниците за привличане спечелване на дял от пазара на автомобилния и международния транспорт.

Начините за подобряване на железниците могат да се разберат ако се направи анализ на фактите за железниците по света.

Провеждането на всяка стъпка трябва да е подкрепено с точни данни за съществуващите съоръжения и всички действия за подобряването им трябва да се извършват по най-разумния и ефективен начин.

(Действително състояние на железопътния транспорт)

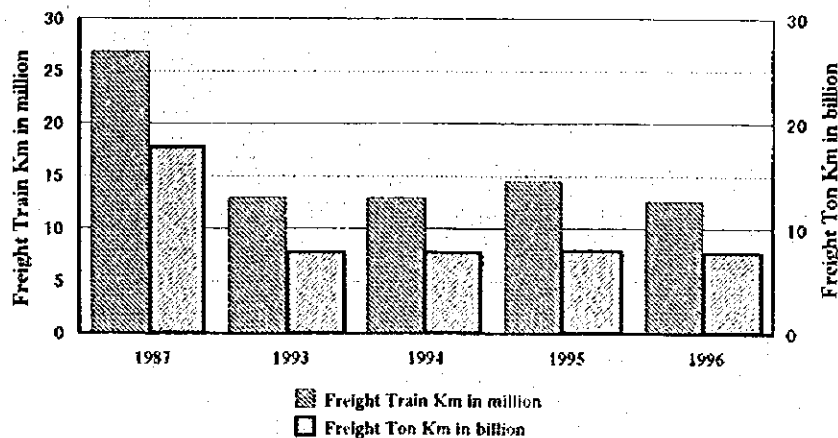
7.1 ОБЕМ НА ТРАФИКА ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 10 ГОДИНИ И ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА ВЛАКОВЕТЕ

7.1.1 Обем на товарните превози и товарни влак-километри

След разпадането на търговската система на СИВ броят на товарните влак километри намаля с около 50% за 10 години, а годишният обем на товарните превози през тези години е почти постоянна величина.

Товарните влак километри намаляваха пропорционално на товарните тон километри и в момента те се равняват на около 50% от нивото преди 10 години.

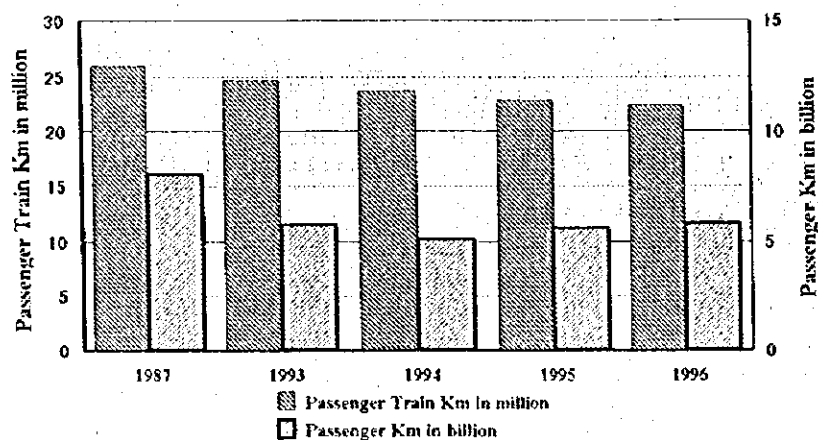
Фиг. 7.1-1 Изменения на товарните влак км и товарните тон км

7.1.2 Пътнически трафик и пътнически влак км

Броят на пътник километрите през 1993 година спадна до 63% от нивото през 1987 година. През този период се отбелязва доста голямо отклонение между пътническите влак километри и нивото на пътник километрите. От 1994 година насам се наблюдава известно увеличение на пътник километрите, като опитите за регулиране на влак километрите продължават и както се вижда на Фиг.7.1.2 разликата между пътническите влак километри и пътник километрите се доближава до разумните граници.

Фиг. 7.1-2 Изменения на пътническите влак км и пътник км

7.2 ТРАНСПОРТНАТА СИСТЕМА

7.2.1 Експлоатация на товарни влакове

Системата за експлоатация на товарните влакове се състои основно в скачване и разкачване на вагони в междинни гари. Средната скорост на товарните влакове е ниска – около 30-39 км/час. Основната причина за бавната скорост се дължи на спиранията на междинни гари.

Предвид острата конкуренция от страна на автомобилния транспорт средната скорост трябва да се удвои чрез преминаване към система на директни блок влакове. Тежките товари, които се изпращат от основните клиенти вече се превозват чрез

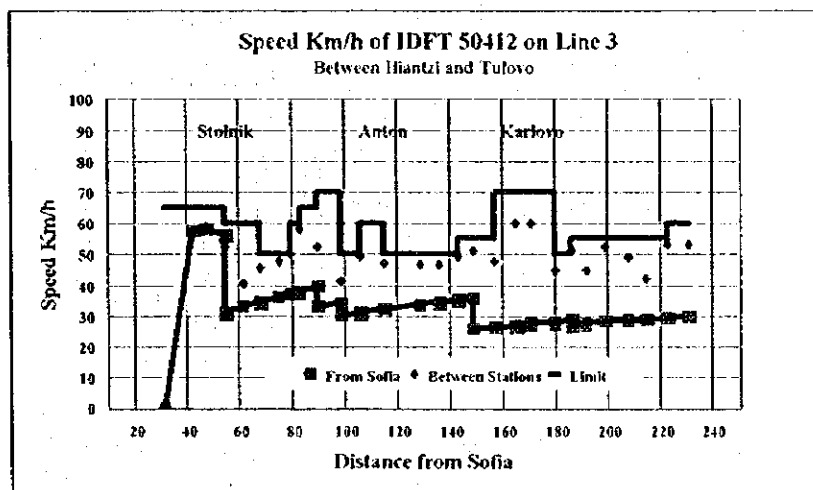
транспортна система на пряк достъп, при която няма нужда да се спира на междинни гари, макар че влаковете спират на много гари по пътя.

Съществуват доста колебания относно една промяна на транспортната система поради несъвършените методи за събиране и разпределяне на товарите на товарните терминали и поради направените в миналото огромни капиталовложения за главните товарни депа и т.н.

Действителното положение изисква решителна промяна на системата за масов жп транспорт от традиционната гарова система на директни блок влакове, които подминават междинни гари.

За изграждане на системата на директни блок влакове, трябва да се построят контейнерни терминали на главни транспортни възли и да се създаде система за събиране и разпределяне на товарите към терминалите. Построяването на терминални съоръжения е спешна и задължителна задача.

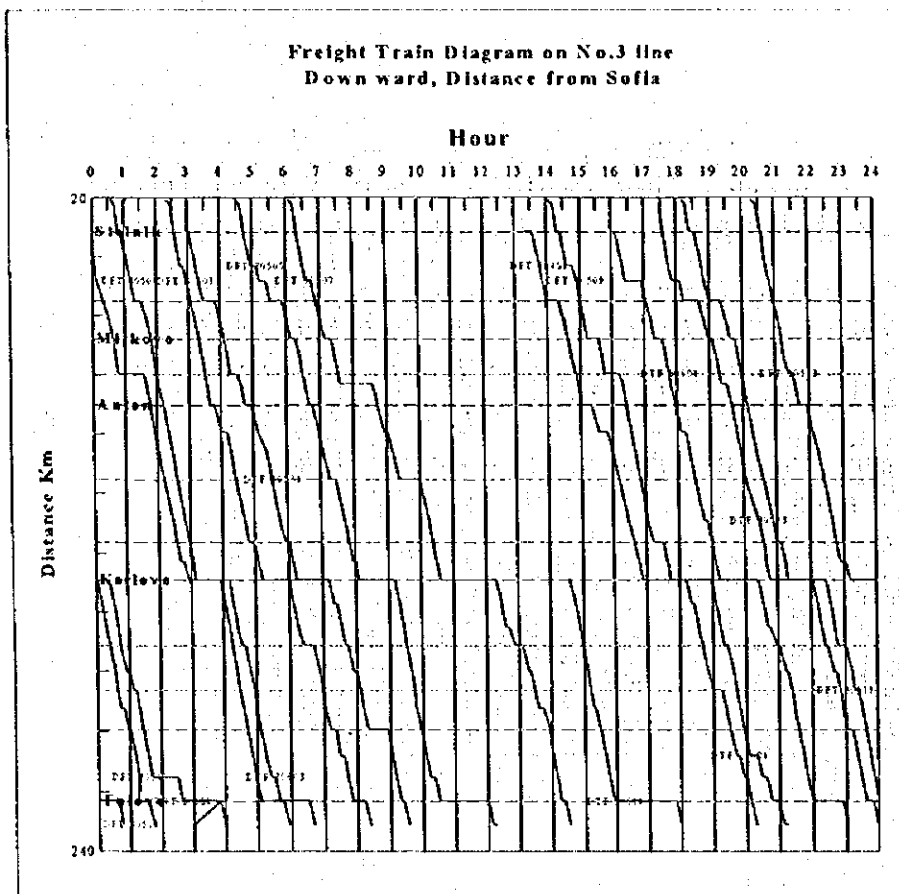
Фиг. 7.2.1 Пример за скоростта и ограничението на скоростта на товарен влак

Note: Speed from Sofia means the average speed from Sofia.

Speed between stations means the speed between intermediate stations

Фиг. 7.2-2 Пример за компютърна диаграма на товарен влак (Линия №3)

7.2.2 Експлоатация на пътнически влак

Съществуват следните видове пътнически влакови композиции: крайградски влакове, бързи междуградски влакове и международни влакове.

Средната скорост на пътническите влакове обикновено е между 55 и 65 км/час.

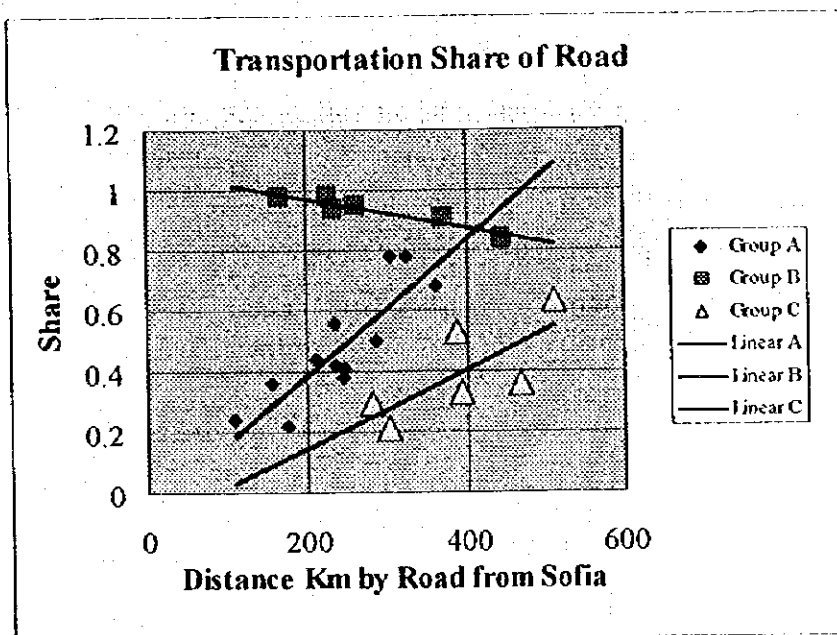
По главните пътища се изграждат автомагистрали. Пътната мрежа, която свързва градовете е по-добре развита от железопътната и разстоянието по шосе обикновено е по-късо, отколкото жп линия. Освен това, скоростта на автомобилите по главните пътища е по-висока от тази на влаковете.

Обратно на тенденцията в чужбина, в България броят на пътниците на по-дълги разстояния по пътищата се увеличава.

Пазарният дял на железниците за градове с удобен жп транспорт е сравнително добър, но степента и тенденциите на развитие все още не са достатъчни. Необходимо е да се полагат по-нататъшни усилия за увеличаване на пазарния дял на превозите на пътници.

Сравнението на пътническите тарифи показва, че железниците трябва да се стремят да привличат пътници чрез по-ниски тарифи в сравнение с автомобилния транспорт. Железниците трябва да се стремят към увеличаване на скоростта на движение на пътническите влакове и намаляване на експлоатационните разходи за всеки влак чрез изработване на стратегия за всяка жп линия.

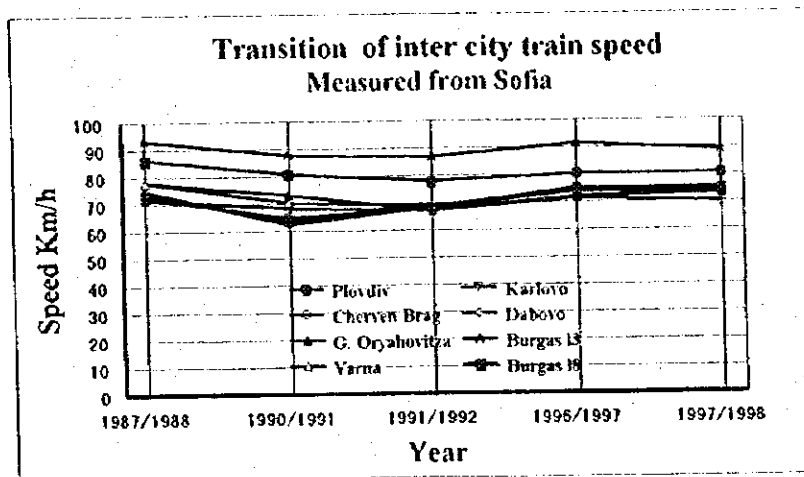
Фиг. 7.2-3 Пазарни дялове на пътищата при удобни жп връзки

Заб: Градове от група А (означени с ромбове) имат норматни жп връзки
 Градовете от група В (означени с квадрати) имат неудобни жп връзки
 Градовете от група С (означени с триъгълници) имат сравнително удобни жп връзки

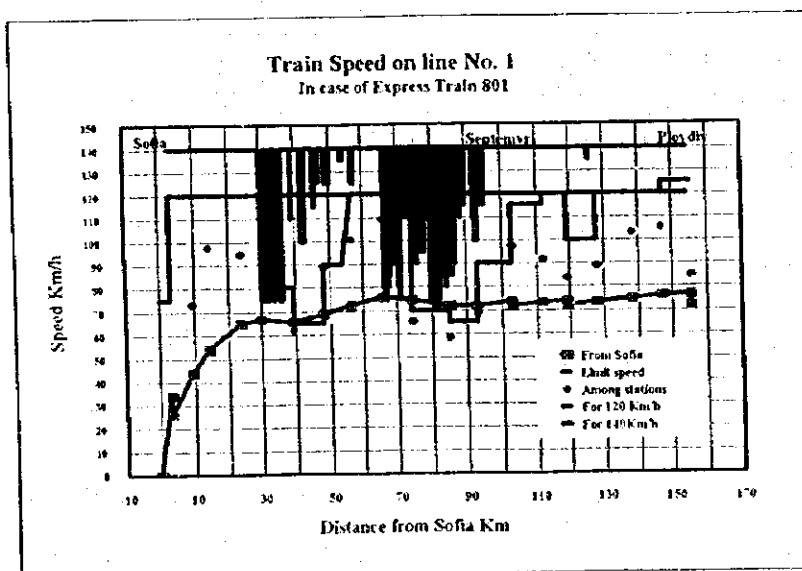
През последните 10 години няма увеличение на скоростта на пътуване на междуградските пътнически влакове. Сегашното състояние на финансите на железниците позволява поддържането на тази скорост, но транспортният пазар в България създава проблеми за БДЖ с бурното развитие на автомобилния транспорт и др.

Фиг. 7.2-4 Изменения на скоростта на междуградските влакове за всеки важен участък

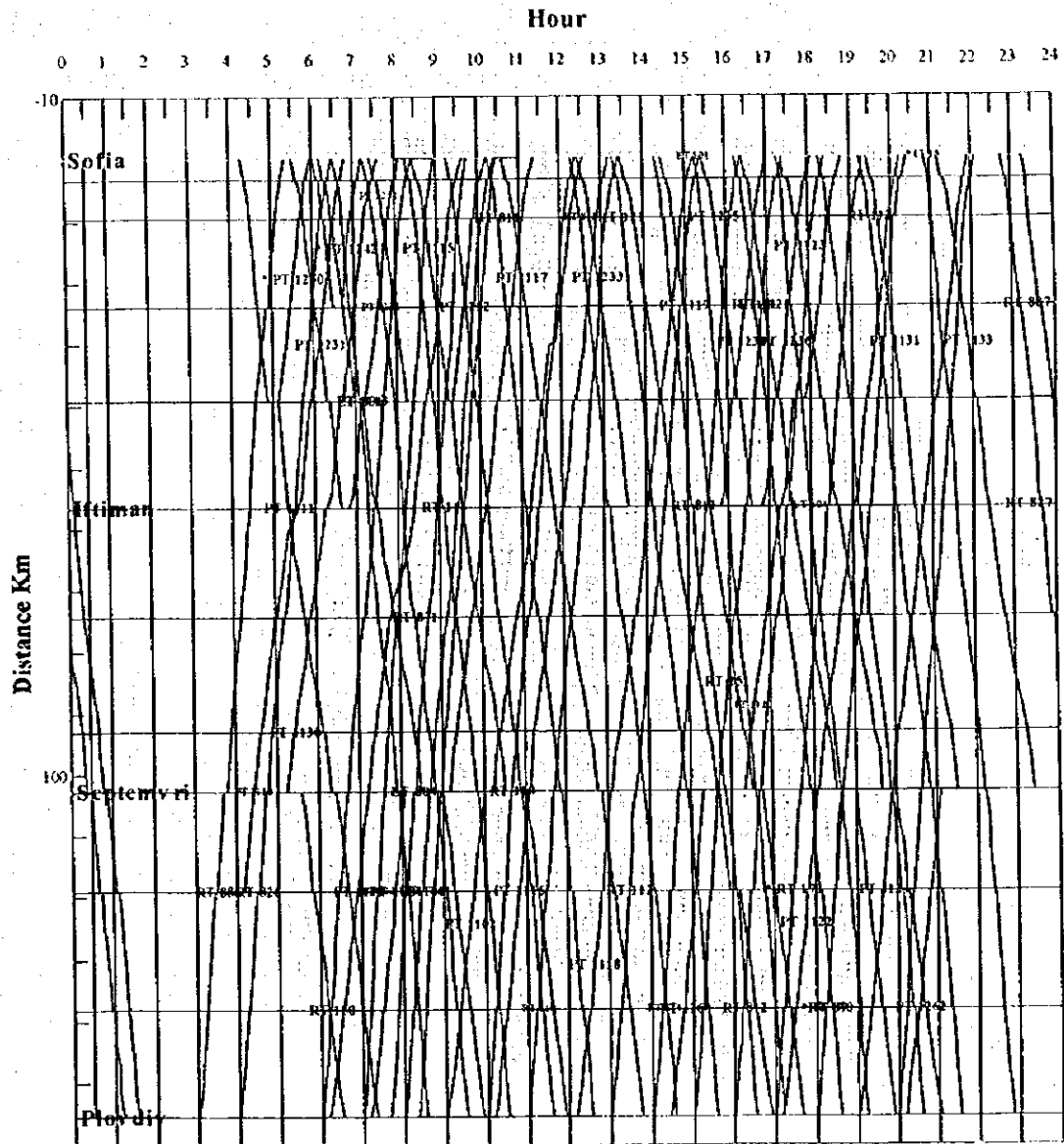
Средната скорост на пътуване от начална до крайна гара драстично намалява поради междинните спирания на междуградските влакове. Ограниченията на скоростта при стрелки и специалните ограничения поради работи по поддръжка на линиите значително намаляват скоростта на движение на преминаващите влакове.

Фиг. 7.2-5 Пример за скоростта и ограниченията на скоростта на междуградски влак

Фиг. 7.2-6 Пример за компютърна диаграма на пътнически влак (Линия №1)

**Passenger Train Diagram on No.1 line
Between Sofia and Plovdiv, Distance from Sofia**

Разликите между времето за пътуване с обикновен, бърз и експресен влак са сравнително малки. За подобряване на жп превозите, изпълнението на стратегическия замисъл за увеличаване на скоростта на бързите влакове е абсолютно необходимо.

7.3 ЖЕЛЕЗОПЪТНИ СЪОРЪЖЕНИЯ

На таблицата по-долу са показани жп структурни, съоръжения и подвижен състав на БДЖ.

Таблица 7.3-1 Съоръжения по жп линии и експлоатационна система на БДЖ

Съоръжения		Състояние	Забележки
Подвижен състав	Ел. локомотиви	319 единици	Наличност 66%
	Дизелови локомотиви	193 единици 35 за 760 мм	Наличност 65%
	Маневрени	325 единици	
	ЕМВ	83 композиции	2М2Т/композиция
	ДМВ	6 композиции	
	Пътнически вагони	1 768 единици	
	Товарни вагони	29 178 единици	
Конструкции, съоръжения и оборудване	Наклон (макс)	28%	
	Мин. радиус на крива	300 м (допълн. 150 м)	
	Осово тегло (проектно)	22,5 тона	
	Дебелина на батаста	330 мм	Стандартна
	Липии	49 кг/м	Бетонни траверси 30%
	Тунели	183	Обща дължина 47,2 км
	Мостове	982	Обща дължина 16 км
	Прелези	955	
	Електрифициране	АС 50 Н, 25кV	Пряко захранване, проста контактна мрежа
	Подстанции	47	охранявани
	Блокировка	Автомат. 347 км Полуавт. 3 190 км	
	АПС	164 км	
	ПСК	329 км	
	Блокиращи устройства	290 гари (механични) 11 гари (РУКЗ)	
	НСУ	X25	Проект в процес на изпълнение
	Телефонни централи	112 компл. (25 700)	Цифрови, стъплатовидни, кросбар
	Пачии на предаване на информация	Вконани кабели	Аналогови, мултиплексни

Главните линии на БДЖ са електрифицирани, с изключение на някои единични участъци. Линия №1 между София и Пловдив и Линия №2 между София и Варна са двойни. Линия №8 между Пловдив и Бургас е частично удвоена.

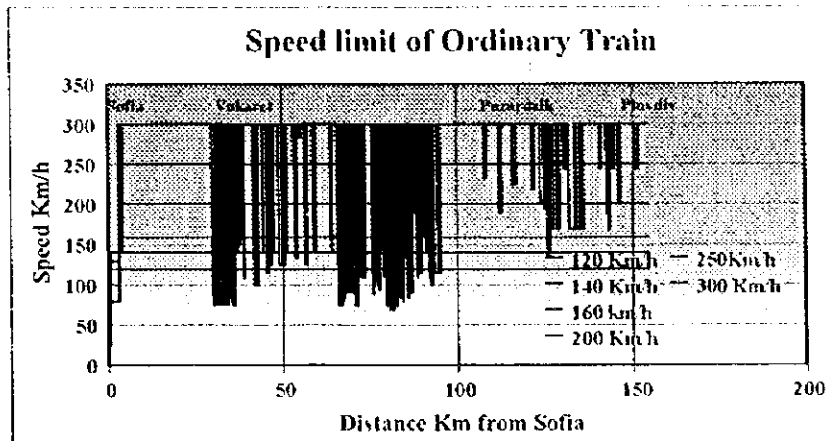
Обикновено те са построени с много остри криви и големи наклони в планинските райони, където скоростта на движение на влака е със строги ограничения.

Данните за трасетата в равнинните райони са подходящи за движение с по-висока скорост. В равнините има много малки и средни градове. Поради това бързите влакове трябва да спират на места, които са подходящи за по-големи скорости.

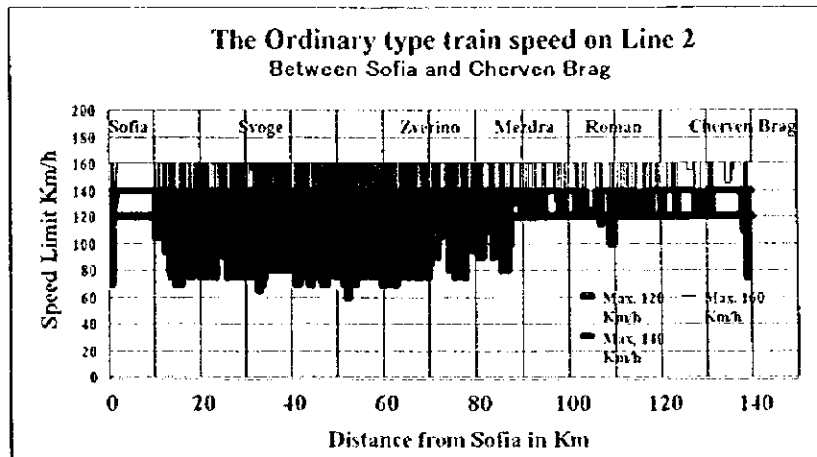
За увеличаване на скоростта на влаковете необходимо е стратегическо планиране на диаграмите на движение с оглед подбор на местата, където да спират бързите влакове.

Фиг. 7.3-1 Ограничения на скоростта поради криви по линии №1 и №2

Ограничения на скоростта при криви за традиционен влак по линия №1

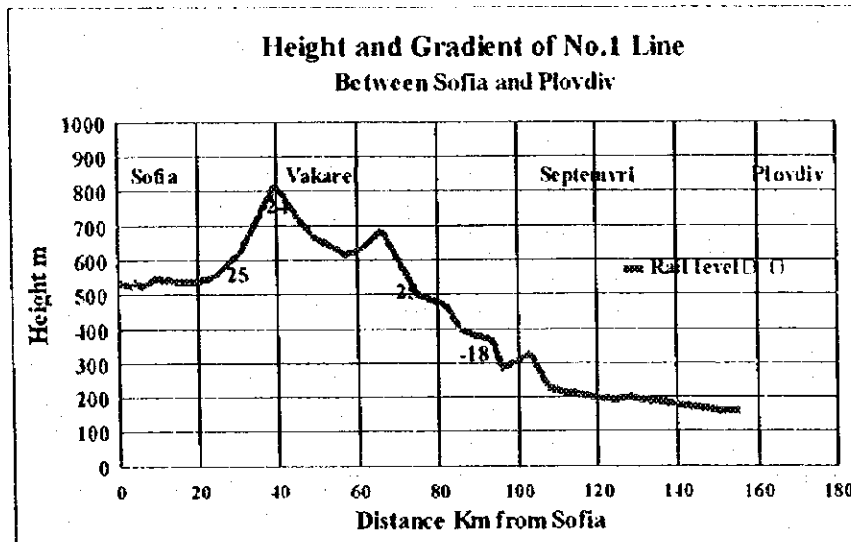
Ограничения на скоростта при криви за традиционен влак по линия №2

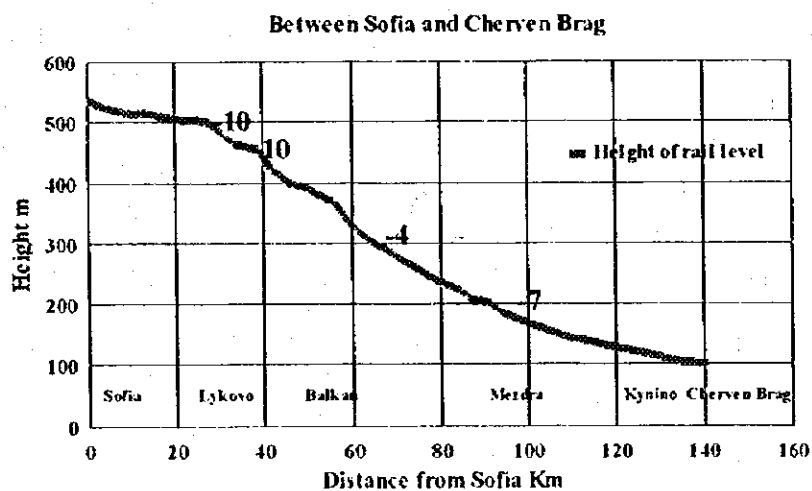
Характеристиките на наклоните на трасето, които влияят силно върху тяговия капацитет на влака, са различни за всяка линия. Необходимо е да се разработи стратегия на управление, включително тарифна система, съобразена с предимствата на всеки участък. Системата за управление на железниците може да има за цел надзор по линии от съществуващите районни контролни пунктове.

Фиг. 7.3-2 Наклон на трасето по линии №1 и №2

Наклон на трасето по линия №1

Наклон на трасето по линия №2

Забележка: Цифрите до пивото на трасето означава наклона на трасето (1/1000)

7.4 РАЗПИСАНИЯ И ДИАГРАМИ НА ВЛАКОВЕТЕ

Разписанията и диаграмите на влаковете на БДЖ са изготвени добре и се използват от служителите по места.

Те са изработени точно на ръка, но многобройните действия и огромната работа

пречат да се реагира бързо на обществените изисквания към транспортните органи. Тъй като е необходима "бърза и точна обработка чрез компютъризирани работни методи" лабораторията на БДЖ вече разработва компютъризирана система за планиране на експлоатацията на влаковете.

Изработването на тази система ще допринесе не само за бърз и точен отговор, но също за по-точна оценка на ответните действия.

Вече се изготвят основните проекти за компютъризирано планиране на експлоатацията на влаковете и БДЖ разполага с достатъчно специалисти за това.

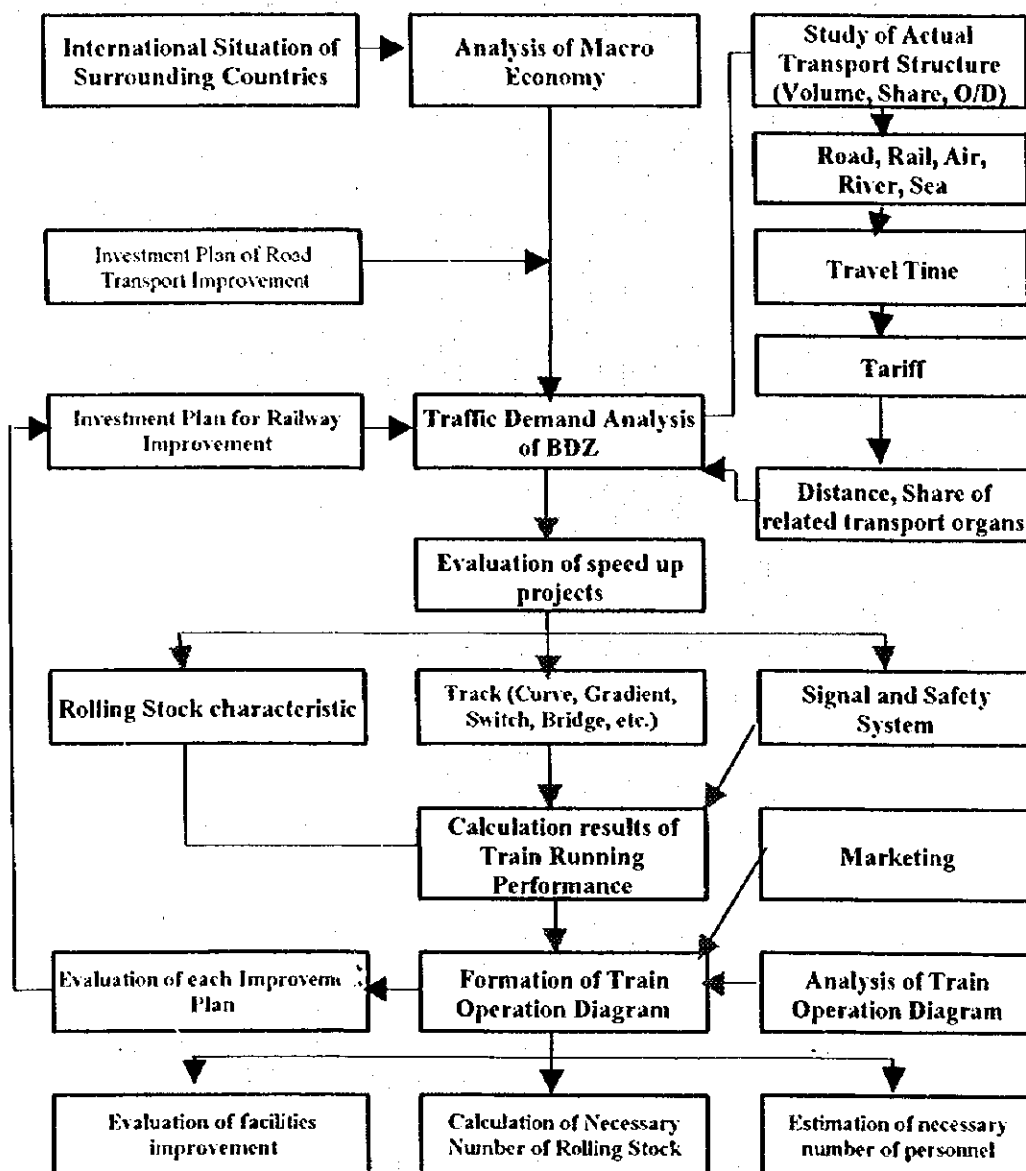
За по-бързо осъществяване би било добре да се окаже помощ с доставяне на нови достатъчно мощни компютри.

(План за бъдещата жп транспортна система)

7.5 ПРОГНОЗА НА ТЪРСЕНЕТО И ВЛАК КМ

Предвид предстоящата нова съдба на БДЖ е необходимо да се направи преглед на процеса на планиране на влаковете поради значението на бързината за подготовка на подходящи и подобрени услуги, подобно на другите индустрии. Следната потокова диаграма показва работния процес за свързване на влаковото планиране с прогнозата на търсенето, съоръженията, подвижния състав, персонала и др.

Фиг. 7.5-1 Потокова диаграма за планиране на експлоатацията на влаковете

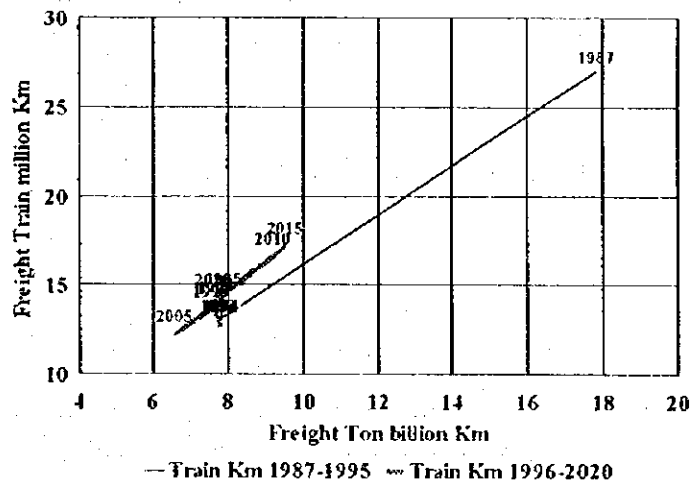
На следващата по-долу Фиг. 7.5-2, изготвена съгласно показания на потоковата диаграма работен процес, е дадено отношението между прогнозата за търсене на товарни превози и бъдещите влак км.

Преднишните изменения са означени с тънка линия, а предвижданията за изменения в бъдеще – с дебела линия.

Дебелата линия е начертана над тънката линия. Това означава, че товарите, превозвани с директни товарни влакове ще намаляват в сравнение с тези превозвани с обикновени влакове, но ефективността ще се увеличава и намаляването на разходите за блок влаковете ще допринесе за постигане на по-ниски разходи, отколкото при предишната система.

Времето за движение на директните блок влакове ще се намали значително и оборотът на подвижния състав и експлоатационния персонал ще се подобри съществено. Това намаление на времето ще доведе до снижаване на експлоатационните разходи за всеки влак, а премахването на маневрените операции ще спести огромните разходи за маневрени депа.

Фиг. 7.5-2 Прогноза за търсенето на товарни превози и товарните влак км

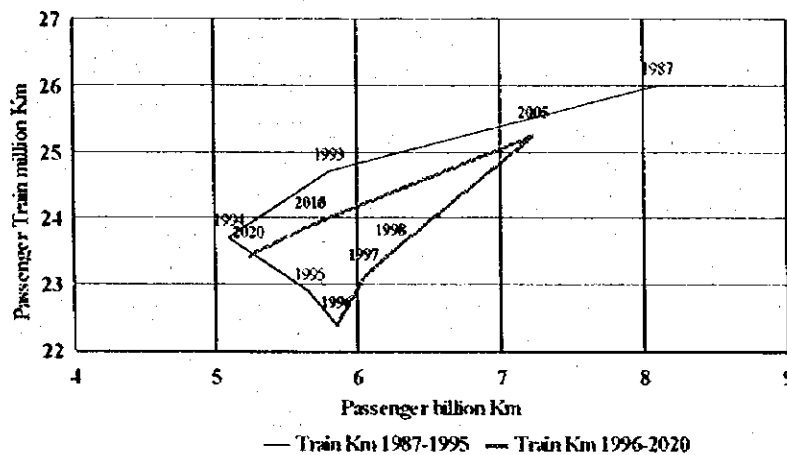
7.5.2 Прогноза за търсенето на товарни превози и товарните влак км

Поради тясната връзка между обществената дейност и влаковете диаграмн, не е възможно плавно регулиране на броя на пътническите влак км, въпреки че капацитетът на пътническите влакове може да се регулира чрез намаляване на броя на вагоните във влаковата композиция.

Предвид трудността при регулирането за изчисляване на пътническите влак км се приема една междинна стойност в период от намаляването на транспортното търсене.

Пуждата от пътнически транспорт ще се мени в зависимост от развитието на икономиката, тарифите, строителството на пътни магистралаи и т.н., но съгласно прогнозите на ДЖАЙКА, броят на влак километрите в бъдеще може да остане в предишните граници, както се вижда на Фиг. 7.5-3.

Фиг. 7.5-3 Прогноза за търсенето на пътнически превози и пътническите вл. км

(I) Множествено-регресивен анализ и транспортните дялове на пътищата и железниците

В много страни усилията за повишаване на скоростта на движение на влаковете доведоха до възстановяване на броя на пътниците по междуградските линии. Практическият опит сочи, че ако скоростта се увеличи с 5%, може да се очаква увеличение на броя на пътниците също с 5%.

Въпреки че има много фактори, които влияят върху броя на пътниците и пазарния дял, два са основните, независими фактора, които определят какъв вид транспорт ще изберат пътниците.

Множествено-регресивният анализ се прилага за данните за разстояние, скорост и тарифи на жп и автомобилния транспорт.

Следват формулите, които бяха получени чрез метода на регресивния анализ:

$$D_{\text{път}} = -0,61130966 \times \frac{C_{\text{път/жп}}}{C_{\text{жп}}} - 0,88016712 \times \frac{V_{\text{път/жп}}}{V_{\text{жп}}} + 1,989338369$$

$$D_{\text{жп}} = +0,61130966 \times \frac{C_{\text{път/жп}}}{C_{\text{жп}}} + 0,88016712 \times \frac{V_{\text{път/жп}}}{V_{\text{жп}}} - 1,989338369$$

$$(D_{\text{път}} + D_{\text{жп}} = 1)$$

$D_{\text{път}}$: Дял на пътниците с моторни превозни средства

$D_{\text{жп}}$: Дял на пътниците с железниците

$\frac{C_{\text{път/жп}}}{C_{\text{жп}}}$: Съотношение на цената на пътен транспорт към жп транспорт = $\frac{C_{\text{път}}}{C_{\text{жп}}}$

$\frac{V_{\text{път/жп}}}{V_{\text{жп}}}$: Съотношение на времето за пътуване с пътен транспорт към жп транспорт = $\frac{V_{\text{път}}}{V_{\text{жп}}}$

(2) Пазарният дял и обемът при увеличението на скоростта на движение на влаковете

На Таблица 7.5-1 са дадени резултатите от изчисленията чрез формулата за четири случая на увеличаване на скоростта на движение на междуградските влакове с 5%, с 10%, с 15% и с 20%.

При изчислението времето за пътуване, цената на пътния транспорт и цената на жп транспорт се запазват постоянни. Резултът от изчислението съвпада с практическия опит и с математическия модел.

Общо взето когато железниците постигнат увеличение на скоростта на движение на влаковете, конкурентите също ще скъсят времето за пътуване или ще намалят цената на превозите. Данните от реалния транспортен пазар сочат, че при повишаване на скоростта с 1%, броят на пътниците също се увеличава с около 1%.

Таблица 7.5-1 Увеличаване на броя на пътниците вследствие повишаване на скоростта

	Намаляване на времето за пътуване	Увеличаване на пазарния дял	Увеличаване на броя на пътниците
Общо	95%	3,74%	6,55%
	90%	7,90%	13,83%
	85%	12,55%	21,96%
	80%	17,78%	31,11%

7.5.3 Капацитет на линиите за международни влакове

Действително изминатите товарни влак километри са около 52% от влак километрите програмирани на диаграмите, а за пътническите влакове тази цифра е 70%.

Диаграмите на товарните влакове са достатъчно гъвкави за задоволяване на нуждите на клиентите, а диаграмите на пътническите влакове разполагат със задоволителен капацитет за обслужване на сезонните международни пътнически влакове.

Експлоатацията на международните влакове е важна за БДЖ и макроданните сочат, че капацитетът на линиите и влаковите диаграми на БДЖ имат добри възможности. За бъдещата стратегия проблем ще бъде необходимостта да се полагат усилия за подобряване на качеството на влаковете, което ще постави нови изисквания към обслужването по БДЖ от гледна точка на международната конкуренция на транспортния пазар.

7.6 БЪДЕЩА ТРАНСПОРТНА СИСТЕМА

7.6.1 Смяна на системата на товарните влакове

По шосетата с автомобили се превозват големи количества обемни товари. Това показва, че може да има големи потенциални възможности за международни товарни превози по БДЖ. За поемане на превозите на тези товари от жизнено важно значение е да се изгради подходящ контейнерен терминал в България.

Изграждането на КТ (система за безконфликтен комбиниран транспорт) е от съществено значение за България, в която се съсредоточават много международни транспортни пътища.

За да покаже на международните клиенти, че притежава желание и възможности да извършва международни превози, абсолютно необходимо е България да изгради възли за КТ, като контейнерни терминали в основни градове.

7.6.2 Увеличаване на скоростта на движение на пътническите влакове

(1) Намаляване на времето за пътуване и увеличаване на пазарния дял (пилотен проект и пробно трасе)

Увеличаването на скоростта на движение на влаковете ще се осъществи по линии, чрез пробно изпълнение с достатъчно инвестиции и време.

Постепенното изпълнение ще спомогне да се установи ефекта на проектите за увеличаване на скоростта и за плавно инвестиране на средства за намаляване на времето за движение и по други линии.

Пилотният проект за намаляване на времето за пътуване беше изпълнен за линията между София и Пловдив. За започване изпълнението на проекта е необходимо определяне на пробно трасе в участъка между София и Пловдив.

Пробното трасе има за цел съсредоточаване на технологиите на различните отдели: сигнални устройства, захранване, подвижен състав, линии и т.н. Тези технологии

ще спомогнат за увеличаване на елементите, които се произвеждат в България.

(Етапи на проектите за увеличаване на скоростта)

Етапите на проектите за увеличаване на скоростта до 2020 година могат да се класифицират както следва:

Първи етап: “намаляване на времето за пътуване чрез подобрения на трасето”, втори етап “увеличаване на скоростта при преминаване на стрелки от 100 км/ч на 130 км/ч”, и трети етап “експлоатация на влакове с вагони с наклонящ се кош и лека конструкция, които се движат с 160 км/час”.

Горните подобрения трябва да се изпълнят постепенно с ефективни инвестиции.

Времето за въвеждане на скорост от 160 км/час трябва да се избере в съответствие с подходящия период за подмяна на амортизирания подвижен състав.

(Начини за усъвършенстване на стрелките)

Усъвършенстването на стрелките за постигане на скорост на движение от 130 км/ч на главните линии трябва да се извърши така, че да се даде възможност на влаковете с тежки локомотиви да преминават със скорост от 130 км/час, а влаковете с леки конструкции и вагони с наклонящ се кош – със скорост от 160 км/час. Тези възможности трябва да се изпробват достатъчно на пробно трасе не само предвид конструкцията на стрелките, но и по отношение на конструкцията на новите влакове с вагони с наклонящ се кош.

(Симулация и време за пътуване)

Оценката на ефекта на всеки проект за увеличаване на скоростта на движение трябва да се направи чрез симулация на характеристиките на движение за всеки проект.

Към времето за пътуване, което е означено в разписанието, се добавят 5% под формата на необходим резерв за поддръжка на трасето, изготвяне на влаковите диаграми и възможност за машинистите да регулират скоростта.

Времето за пътуване се изчислява за всеки проект чрез симулация на движението на всеки преминаващ влак. Изчислените данни за увеличаване на пазарния дял на пътническия транспорт са дадени в следната Табл. 7.6-1

(Пазарен дял и брой на пътниците)

Изчисляването на пазарния дял се извършва въз основа на времето за пътуване, което ще се използва за влаковата диаграма.

Изчисляването на пазарния дял се ограничава само за изменението на пазарния дял съобразно времето за пътуване и тарифите за автомобилния и жп транспорт. Действителните случаи с по-ефективно увеличаване на скоростта трябва да се оценят чрез “гравитационния модел” или чрез по-точни данни по отношение на

обема на трафика.

В случаите на свръхскоростни влакове, увеличаването на обема на трафика може да доведе до двукратно или трикратно увеличение на броя на пътниците в сравнение с преди.

Табл. 7.6-1 Теоретично време за пътуване от София до Пловдив с нов експрес
Увеличаване на пазарния дял на железниците

Проект	Подобрение	Подобрение	Подобрение	Скорост	Скорост	1 спирка	1 спирка	1 спирка
	Пътнически вагон	Трасе	Сигнализация	Максим.	При стрелки	Увеличаване на скоростта %	*Дял на жп транспорт	*Увеличаване на дела на жп транспорт
Съществ.	Нормален		Нормална	120-130	100.00	1.00	0.71	100%
Случай А	Нормален	Подобрено	Нормална	130	130.00	1.08	0.78	109.35%
Случай В	Нормален	*Частично	Нормална	130	130.00	1.22	0.88	123.16%
Случай С	С накл. се кош	*Частично	АТС	130	130.00	1.27	0.91	128.57%
Случай D	С накл. се кош	*Частично	АТС	160	130.00	1.39	0.99	139.29%
Случай E	С накл. се кош	*Частично	АТС	160	160.00	1.46	1.00	140.62%
Случай F	Лек аеродин.	*Частично	АТС	300	300.00	1.52	1.00	140.62%
Случай G	Лек аеродин.	София-Септември	АТС	300	300.00	2.39	1.00	140.62%
Случай H	Лек аеродин.	Ицяло	АТС	300	300.00	2.60	1.00	140.62%

Намаляване на времето за пътуване

Случай	Без спирание		1 спирка	2 спирки
	Изчисл. време за пътуване	Време за пътуване по диаграмата	Намаляване на времето	Намаляване на времето
Съществ.			1 (1 ч. 57 мин)	1 (2 ч 0 мин)
Случай А	1 ч 39 мин	1 ч 44 мин	0,91	0,92
Случай В	1 ч 28 мин	1 ч 32 мин	0,81	0,82
Случай С	1 ч 24 мин	1 ч 28 мин	0,78	0,78
Случай D	1 ч 16 мин	1 ч 20 мин	0,72	0,73
Случай E	1 ч 13 мин	1 ч 16 мин	0,68	0,70
Случай F	1 ч 6 мин	1 ч 10 мин	0,63	0,66
Случай G	0 ч 39 мин	0 ч 41 мин	0,40	0,44
Случай H	0 ч 36 мин	0 ч 37 мин	0,37	0,41

Забележка: Времето за пътуване по алаковата диаграма се изчислява с добавяне на 5% към симулираното време на движение

Забележка: Предвиденият престой на междинна гара се приема за 1 мин и 30 сек.

(2) Симулация на движението със скорост 160 км/ч на влак с вагони с наклонящ се кош при преминаване на стрелка за 160 км/час

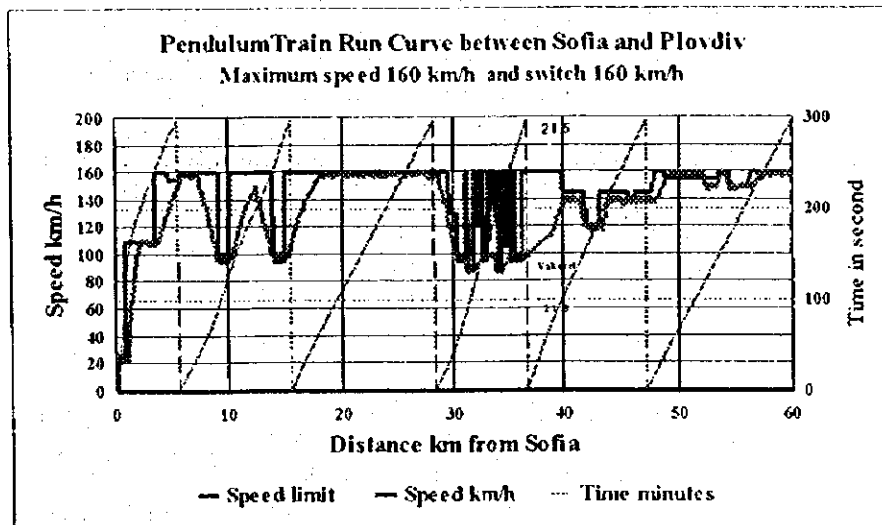
Проектът за движение на влакове с вагони с наклонящ се кош със скорост от 160

км/час между София и Пловдив се отнася за ползване на стрелки за скорост от 160 км/час на входовете и изходите на главните линии.

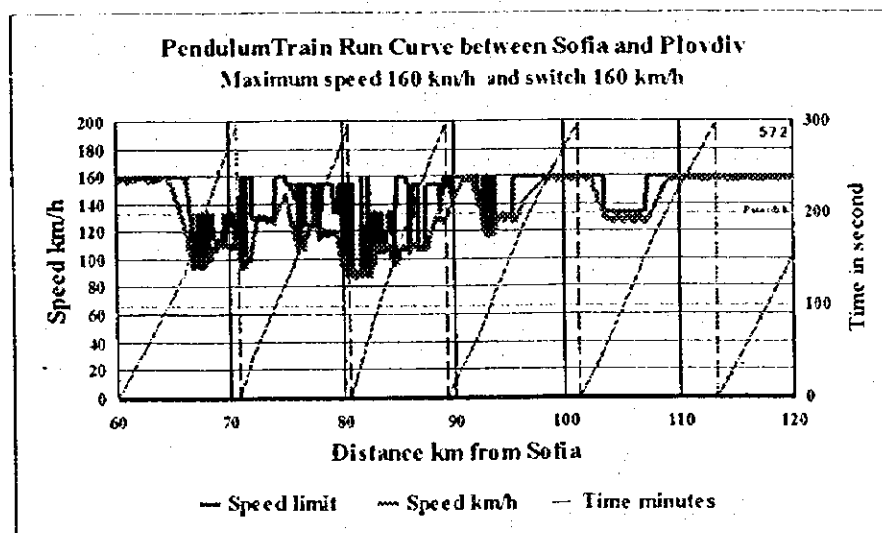
Голям проблем представляват специалните ограничения на скоростта в участъците между 9-10 км и 14-15 км. За тези участъци трябва да се направят подобрения, така че "да няма ограничения на скоростта", тъй като кривите в тези два участъка на линията са сравнително добре оформени.

Данните от симулацията на движението показват изчисленото време в минути, а времето за движение от влаковата диаграма е с 5% повече от изчисленото.

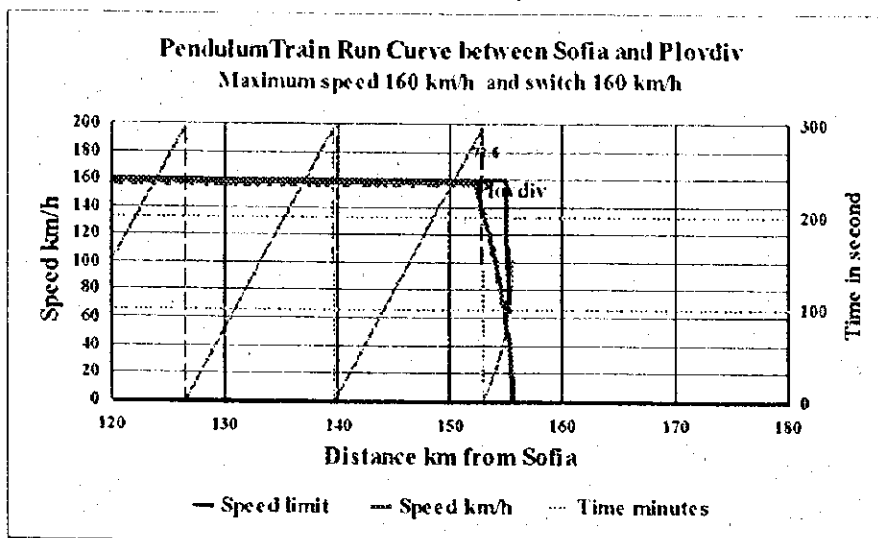
**Фиг 7.6-1 Симулация на движението на влак с вагони с наклонящ се кош със скорост 160 км/ч
Участък от 0 до 60 км**

Участък от 60 до 120 км

Участък от 120 до 160 км

7.7 СЪОРЪЖЕНИЯ И ПЛАН ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЯТА НА ВЛАКОВЕТЕ

Общо взето с изключение на линия №8, трасетата на линиите на БДЖ са достатъчни като количество.

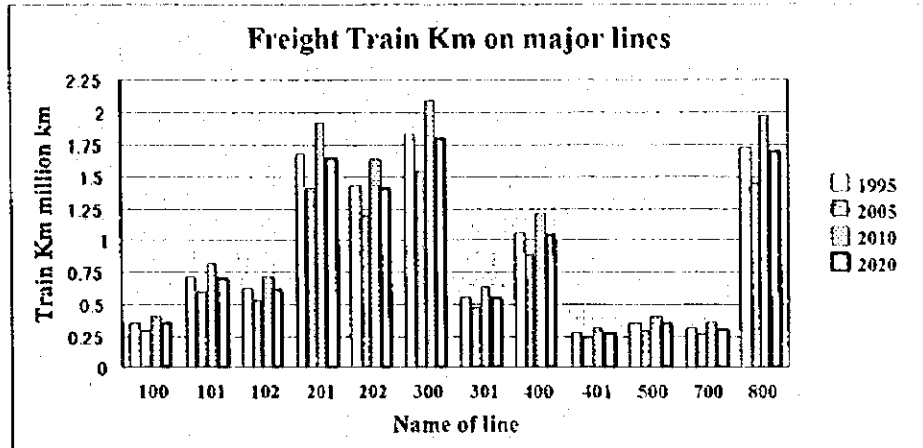
За повишаване на конкурентноспособността на железниците единичните участъци на линия №1 трябва да се удвоят. Важни действия в бъдеще ще бъдат частичното удвояване и електрифициране на участъците, по които се движат влакове от международните линии.

Предвид стратегията на подобрене може да се наложи усъвършенстване на сигналната система на всички сегменти. Важно е да се проверят всички проекти за подобрене внимателно, с оглед избягване на неефективни инвестиции.

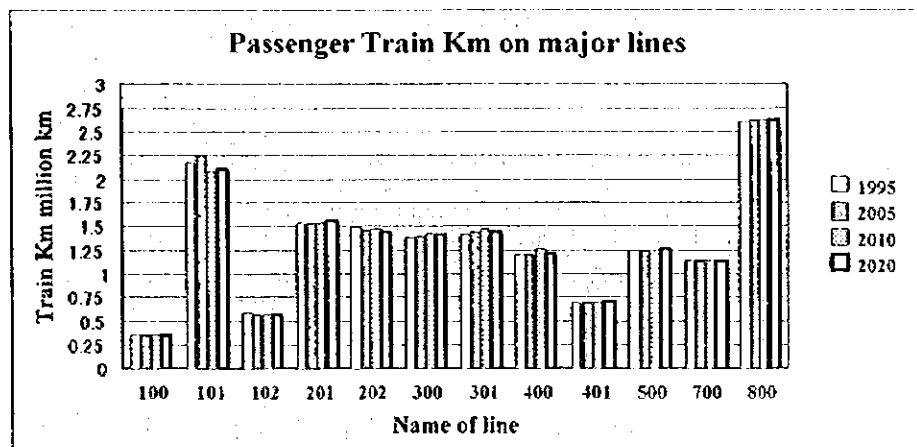
7.7.1 Програма за експлоатация на влаковете по по-важните линии

На Фиг. 7.7.1 са дадени бъдещите влак км за главните линии, изчислени съобразно резултатите от прогнозите за търсенето на товарен и пътнически транспорт за всяка главна линия.

Прогноза за товарните влак км

Прогноза за пътническите влак км

7.7-1 Изменения на влак км за по-важните линии

7.7.2 Необходимост от завършване на удвояването на линия №8

Значението на линия №8, която свързва вътрешните градове като София, Пловдив и др., с важните международни пристанища на Черно море може да се разбере от Фиг.7.7-1.

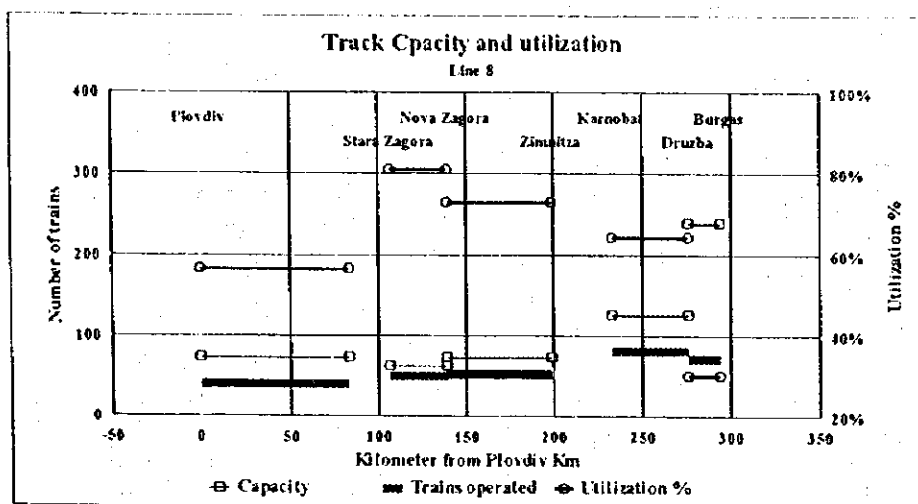
Линия №8 ще продължи да играе важна роля и в бъдеще.

Капацитетът на трасето на линия №8, частично единична, частично двойна, вече е запълнен. Когато капацитетът на трасето надвиши 75%, диаграмата загубва гъвкавост. Капацитетът на единичните участъци на линия №8 достига около 80% и 75%.

За повишаване на качеството чрез увеличаване на скоростта на движение на

пътническите влакове и въвеждане на директни блок влакове, необходимо е удвояване на единичните участъци на линия №8. То ще разреши проблема със задръстванията по съседните линии №1 и №3 и също така ще намали до известна степен трудностите за движението на влакове по линия №2.

Фиг. 7.7-2 Капацитет на трасето на линия №8 по участъци и брой на влаковете

Тази фигура показва наситеността на капацитета на трасето в единичните участъци. Удвояването на линията ще увеличи общия ѝ капацитет. Подобрването на единичните участъци ще има важно значение за увеличаване на транспортните възможности.

7.8 ПОДДРЪЖКА И РАЗВИТИЕ НА СЪОРЪЖЕНИЯТА И ПОДВИЖНИЯ СЪСТАВ

7.8.1 Възобновяване на прекратената поддръжка

Правилната поддръжка на машините и съоръженията е от жизнено важно значение за ефективната експлоатация на железниците. В противен случай се стига до хаос на движението на влаковете, както и до сериозни злополуки, които водят до загуба на доверието на обществеността към железниците.

Инвестициите за поддръжка на съоръженията и подвижния състав бяха недостатъчни през последните 10 години, които доведе до изоставане на подновяването и подмяната им.

Както сочи опитът в други развиващи се страни, намаляването на инвестициите за поддръжка през последните 10 години ще се отразява на бъдещата редовна експлоатация на влаковете в бъдеще.

Обслужването на БДЖ в миналото беше сравнително добро по отношение на безопасността и спазването на сроковете и тази добра практика трябва да се запази и в бъдеще.

Затова проучвателният екип препоръчва да се даде предимство на възстановяването на прекратената поддръжка, включително подмяната на съоръженията в съответствие с перспективността на съответните линии.

Необходимо е да се обърне сериозно внимание на този подход и от гледна точка на необходимостта от подготвяне за ефективната интеграция на системата на БДЖ в европейската жп система и за повишаване на техническото ѝ ниво.

Екипът си позволи да избере следните линии/сегменти, за които да бъдат отделени инвестиции за поддръжка. Те съставляват 68% от мрежата на БДЖ.

Линия №1, линия №2, линия №3, линия №4, линия №5 и линия №6 (освен участъка между Радомир и Гюешево), линия №7, линия №8, линия №9, линия №82 (участъка между Пловдив и Карлово) и линия №83.

7.8.2 Изследователска и развойна дейност

Техническото ниво на персонала на БДЖ е високо и правилниците се спазват. Независимо от трудностите изследователската и развойната дейност не е спряла.

Може да се посочат разработките за “компенсаторна верижна контактна мрежа”, изпробване на компютърни програми за подвижния състав и т.н., които се прилагат

и доказват по места.

Предвид предстоящото въвеждане на машини и съоръжения, които нестигат енергия и са софтуерно-ориентирани, и по-специално бъдещите опити за увеличаване на скоростта на движение на влаковете, необходимо е да се положат усилия за съхраняване на изследователския дух в БДЖ.

ПРЕПОРЪКИ КЪМ БДЖ

За съгласуване на действията на БДЖ с правителствената политика, която е насочена към получаване на цялно членство в ЕС, се препоръчва следното:

- БДЖ да извърши счетоводното разделяне колкото може по-бързо, по-възможност едновременно с подготовката за практическо изпълнение на ИСУ (вероятно през 2000 година) и премине към организационно разделяне (най-късно до 2005 година), не само с оглед подобряване на управлението на жп транспортната дейност (откъдето да се продължи с институционно разделяне), но също и за разрешаване на различията по отношение на таксата за достъп чрез обстойно изчисляване на инфраструктурните разходи за всяка дейност на товарния и пътническият транспорт. Размерът на таксата за достъп може да е от решаващо значение за финансовия баланс на железниците.
- В случай, че социално-политическите условия и икономическият ръст, както и подобрението на финансовия баланс на БДЖ, се развият по-благоприятно от предвижданията, се препоръчва постепенно ускоряване на изпълнението на стандартния план.
- БДЖ трябва да подобри финансовото си положение, не само с оглед бъдещото си оцеляване, но и за осъществяване на плавен преход към институционното разделяне, преди 2007 година.

Затова се предлага следното:

1) По отношение на увеличаване на приходите, необходимо е да се обърне внимание на:

- ценообразуването

в товарния транспорт – агресивни повишения на тарифите в годините преди въвеждането на свободен достъп и засилване на конкуренцията;

в пътническият транспорт – по-големи увеличения на цените през последните години в съответствие с увеличаване на БВП на глава от населението;

- увеличаване на трафика

в товарния транспорт – увеличаване на безконфликтния комбиниран транспорт

и обновяване на организацията на маркетинга и продажбите, веднага след като СУФ бъде готова за практическо приложение.

В пътническият транспорт – скъсяване на “времето за пътуване от начало до край” чрез ефективна употреба на съществуващите ресурси и техническа подготовка за бъдещото действие на високоскоростни междуградски влакове. Препоръчва се изпълнение на пилотен проект в подходящ участък на някоя главна линия.

2) По отношение на намаляването на разходите, необходимо е да се обърне внимание на:

- непрекъснато съкращаване на персонала с оглед боят на сегашните 51 000 д да се намали до 23 000 през 2020 година;
- усъвършенстване на системата за допълнителни възнаграждения и програми за обучение;
- полагане на усилия за намаляване на експлоатацията/закриване на някои малко използвани линии.

3) Необходимо е на всяка цена да се осигури самостоятелност на пътническият транспорт чрез развиване на печелившите и закриване на губещите дейности.

ПРИЗИВ КЪМ ПРАВИТЕЛСТВОТО

Правителството вече подготвя законодателството с цел адаптиране на българската транспортна политика към тази на ЕС. Първата задача е правното уреждане на свободния достъп.

За прилагането на тази политика БДЖ трябва да претърпи структурни промени като се започне с разделяне на инфраструктурата и експлоатацията.

Стъпките, които ще се предприемат в тази насока, трябва да се координират и синхронизират с оглед успешна интеграция на страната в европейската пазарна икономика.

Въз основа на разговорите, проведени с членовете на ръководния комитет на 24 септември 1997 година, се приема, че България ще бъде приета за член на ЕС през 2007 година.

Мерките на ЕС, насочени към съживяване на железниците струват много на страните-членки, но без тях, средствата, които обществото заплаща във вид на външни разходи, ще бъдат много по-големи. Това е основният принцип на транспортната политика на ЕС.

Правителството трябва да е наясно с това и да предприеме финансови мерки за да задейства промяната на транспортната система. В този смисъл правителството се призовава да:

1) формулира ясно в споменатото законодателство

- финансовите задължения на държавата относно всичките разходи за поддръжка и развитие на жп инфраструктура от момента на въвеждане на свободен достъп, по същия начин както е поела отговорност за пътищата, морските пристанища и аерогарите.
- дългосрочен инвестиционен план в сътрудничество с фирмата, която управлява жп инфраструктура. Този план трябва да включва, наред с други неща, възстановяване на нормалната поддръжка на инфраструктурата, която е била занемарена през последното десетилетие. Планът трябва също да включва държавни инвестиции за поддържане на конкуренцията между видовете транспорт, така че характеристиките на всеки вид транспорт да допринасят за общата ефективност на националния транспорт.
- облагането на притежателите на позволително с такса за достъп до железниците

2) изясни и въведе потребителски пътен данък

За да се уравни финансовото бреме на двата вида транспорт всички, които ползват пътищата, трябва да бъдат облагани с този нов данък. Правителството трябва да изчисли външните разходи на всеки вид транспорт и да ги отрази при определянето на данъците и таксите.

3) положи всички усилия за да обезпечи финансовата самостоятелност на пътническият транспорт на БДЖ. При новите условия системата на косвено субсидиране от товарния транспорт не би могла да продължи дълго.

За да подкрепим усилията на БДЖ за увеличаване на приходите от пътнически транспорт, правителството трябва да:

- компенсира изцяло пътническият транспорт за изпълнение на задължението за обществено обслужване;
- вземе инициативата за намаляване на експлоатацията и закриване на малко използваните линии;
- прехвърли част от дълговете на единицата/компанията за пътнически транспорт на държавата и преобразува условията за изплащането им, така че да намали финансовото бреме на тази слаба единица.

JICA

LIB